

Juhised segameetodil läbiviidavale koolitusele

Projekt Vanad semud ütlevad „jah“ kogukonnale

1. SISSEJUHATUS

Veebipõhine õppekursus töötati välja projektis „*Old Guys Say Yes to Community*” (Erasmus +). Kursus on mõeldud kohalike kogukondade ja kodanikuühiskonna esindajatele, haridustöötajatele ja kõigile teistele, kes on teemast huvitatud.

2. OER (*open educational resources* ehk avatud hariduslike materjalide platvormi) KOOLITUSKURSUSE KASUTAMISE TEHNILISED ETTEVALMISTUSED

Internetiõppe kursus on loodud Moodle LMS platvormil projektidomeenis learn.oldguys.si, kuid kogu Moodle pakett on tasuta allalaadimiseks saadaval projekti „Vanad semud“ OER portaalis aadressil <https://oer.oldguys.si/>. Veebipõhine õppekursus on tasuta kasutatav ja seda on litsentsitud Creative Commons litsentsiga CC BY-NC, mis võimaldab kasutajatel sisu ümber jagada, redigeerida ja uut sisu luua, kuid keelatud on kursuse pealt teenida. Alati tuleb viidata algsetele autoritele.

3. VAJADUSTE ANALÜÜS KOGUKONNAS

Enne koolituse algust peavad kursuse läbiviijad hoolikalt kaaluma, millised on piirkonna kogukondade konkreetsed vajadused. Igal juhul on soovitatav, et nad sellise analüüsi ise teeksid, ja loomulikult aitavad selle juures „Vanad semud“ projektis kogutud kogemused ja õppetunnid. Projektis tehtud analüüs näitas, et vanemate meeste õppimist mõjutavad paljud muutujad, nagu haridustaust, sugu, sissetulekute tase, geograafiline isolatsioon, digitaalne kirjaoskus, võõrkeeleoskus jne. Valmistades ette teemasid veebipõhise õppekursuse aruteludeks (foorumiteks), peame mõistma neid mustreid, mis tulevad ilmsiks õppimisel, kus osalevad erinevast soost inimesed, samuti kohaliku konteksti ja ajalooliste tavade eripärasid. Statistilised andmed näitavad, et meeste osalemine täiskasvanute haridusprogrammides on väiksem kui naiste osalus. Lisaks näitab meeste osalemine täiskasvanuhariduses keskmiselt aeglasemat kasvu kui naiste osalus, seda ka ELs keskmiselt (Eurostat, 2017). Nagu ka mõnes teises varasemas uuringus (Golding, Mark & Foley, 2014), avastati käesolevas projektis, et meestest kujuneb vähemus teatud avalikes ruumides ja hariduslikes ettevõtmistes ning üldise homogeense selgituse andmist sellele takstavad erinevused riiklikes poliitikates ja struktuurilistes tingimustes. Projektis uurisime selle küsimuse erinevaid põhjuseid oma riikides ja mitmesugustes kontekstides ning otsisime selgitusi, mis võiksid anda kogukondadele mõningaid praktilisi soovitusi. Pidasime silmas ühiskonda ja rolli, mida meeste õppimine selles ühiskonnas mängida saab. Sloveenias, Eestis, Maltal ja Prortugalis varem läbi viidud uuringud näitasid, et on väga erinevaid informaalset struktureerimata ruume, kus vanemad mehed tunnevad end turvaliselt kus ning kus erinevatel tegevustel on otsene ja kaudne mõju nende heaolule (Jelenc Krašovec & Radovan, 2014).

On selge, et informaalsetel ruumidel (Eestis võiks nendeks olla näiteks külamajad või päevakeskuse söögisaalid tagaruumid), kus mehed suhtlevad, on potentsiaal luua kuuluvustunnet, mis seob neid kogukonnaga ja võimaldab vanematel meestel mingil moel oma kogukondadele positiivselt kaasa aidata. Just nendes informaalsetes ruumides on sotsialiseerumise tähtsus vanemate meeste jaoks ülioluline. See on kooskõlas McGivney (1999) väidetega, et haridus on eriti edukas informaalsetes sotsiaalsetes ruumides. Sotsiaalne läbikäimine on viis, kuidas võidelda vananemisega seotud sotsiaalsete võrgustike loomuliku ja progresseeruva kokku tõmbumise vastu. See võib ära hoida ka isolatsiooni ja üksinduse, mis teiste teguritega seostudes võib lõpuks vähendada meeste heaolutunnet.

Need on mõned kogukondade vajaduste analüüsi aspektid, mida kirjeldatakse üksikasjalikumalt teistes projektidokumentides (nt Toolkit, IO9 ning Soovitused kohalikele omavalitsustele ja Soovitused kolmanda sektori organisatsioonidele, IO5 ja IO6), mis peaksid aitama kursuse läbiviijatel õppetegevust planeerida.

4. TEGEVUSTE PLANEERIMINE

Veebikursuse eesmärk on tutvustada kogukonna töötajatele ja kolmanda sektori organisatsioonide esindajatele strateegiaid, kuidas parandada vanemate meeste (vanuses 60 aastat või rohkem) osalemist kohalikus kogukonnas ning kuidas soodustada vanemate meeste sotsialiseerumist, informaalset õppimist ja kaasamist sellistesse organisatsioonidesse, mille peamine eesmärk ei ole õppimisvõimaluste pakkumine kolmandale ja neljandale eagrupile.

Seetõttu saab sellel kursusel soovitusi, kuidas välja töötada põhjalikud strateegiad oma kogukonna nende tegevuste jaoks, mis on suunatud vanematele meestele, ja kuidas võtta suund võrgustikukogukonna loomiseks. Lisaks sellele püüab kursus tõsta üldsuse teadlikkust 60-aastaste või vanemate meeste sotsiaalsest isolatsioonist; suurendada riiklike ja kohalike institutsioonide/organisatsioonide suutlikkust tegeleda (ise) marginaliseerumisega ja vanemate meeste kehva tervisega läbi sotsiaalsete uuenduste ja alternatiivsete lähenemisviiside, mis soodustavad kogukonna õppimist, tegemist ja sotsialiseerimist. Eesmärk on levitada teadusuuringute tulemusi erinevate haridusprogrammide ja avalike arutelude kaudu (kõigi põlvkondadega, valitsusväliste organisatsioonide esindajatega ja teiste sidusrühmadega kodanikuühiskonnas, täiskasvanuhariduses ja poliitikas), et tulla paremini toime sotsiaalse isolatsiooni keerulise küsimusega.

Kursusel kasutatakse segaõppe meetodit:

- Veebiõpe toimub Moodle'i klassiruumis, mis sisaldab 4 moodulit osalejatele põhiteadmiste jagamiseks. Veebiõpe kestab 4 nädalat. Iga moodul koosneb sissejuhatavatest lugemismaterjalidest ja heade tavade (best practice) tutvustamisest, mida on kogutud rahvusvaheliselt.
- Silmast-silma kokkusaamised ehk töötoad toimuvad veebiõppe alguses ja pärast veebimoodulite läbimist. Erilist tähelepanu on vaja osutada teisele töötoale, kus osalejaid kutsutakse üles hindama koolituskursust ja tutvustama oma kogukonna strateegiaid.

SOOVITATAV OSALEJATE ARV

Kursus on ette nähtud 15–20 osalejale.

AJALINE LIIGENDUS

Veebikursus koosneb neljast moodulist, mis tutvustavad osalejatele vanemate meeste õppimise teemasid ja keskenduvad lähenemistele, milles peetakse eriti oluliseks heaolu ja sotsiaalset osalust. Iga moodul vastab ühele nädalale, mille töökoormus osalejatele on ligikaudu 5 tundi nädalas. Veebikursusel on seega osalejate töökoormus kokku 20 tundi. Need tunnid sisaldavad mitte ainult moodulites esitatud info lugemist ja videote vaatamist, vaid ka täiendava materjali lugemist, eneseanalüüsi ja foorumites osalemist.

Seega on iga mooduli töökoormus järgmine:

- teadusliku kirjanduse lugemine = 1 h
- heade tavade näidete lugemine = 1 h
- oma kogemuse mõtestamine = 1 h
- foorumiaruteludes osalemine = 1 h
- videote vaatamine = 30 min
- testide tegemine = 10 min

5. KURSUSE LÄBIVIIMINE

AINEKAVA

Kursuse sisu on struktureeritud 4 mooduliks, mis on seotud projekti „Toolkit” (IO9) teemadega.

1. teema/ nädal 1. Üleminekute mitmekesistumine vananemisel ja pensioneerumisel

ÕPPESISU:

Selles moodulis saavad osalejad tuttavaks tööhõivest pensionile ülemineku teedega. Need on Euroopa Liidus viimastel aastakümnetel muutunud, sest pensioniiga tõuseb, tööhõives püsimine on pikem ning pensionisummad vähenevad ja need ei taga enam täisväärtuslikku elatustaset.

ÕPITULEMUSED

Selles moodulis saavad osalejad teada:

- millised on erinevad üleminekud uude eluetappi,
- kogukonnapõhiste tegevuste tähtsus vanemate meeste jaoks,
- tegurid, mis mõjutavad vanemate meeste tervist.

MATERJALID:

- Interaktiivne e-õppematerjal (raamat 1)
- Tegevus aruteluforumis
- Soovitatud artiklid lugemiseks:
  - Schmidt-Hertha, B., & Rees, S.-L. (2017). Transitions to retirement – Learning to redesign one’s lifestyle. *Research on Ageing and Social Policy*, 5(1), 32–56.
  - Peak, T., & Gast, J. A. (2014). Aging Men’s Health-Related Behaviors. *SAGE Open*.
  - Golding, B. (2011). Older men’s wellbeing through community participation in Australia. *International Journal of Men’s Health*, 10(1), 26–44.
- Enesehindamise test 1

TEEMA 2/ nädal 2: Nähtamatud kehad ja elud

ÕPPESISU:

Mitmed uuringud on kinnitanud 60-aastaste ja vanemate meeste vähest kaasatust organiseeritud õppeprogrammidesse ja muudesse vaba aja tegevustesse ning see on seotud meeste elukvaliteediga, mis on halvem kui see peaks olema. Arutelus vananemise üle kirjeldavad mehed sageli elu kolmandas ja neljandas etapis läbi „kaotatud kehade” ja „nähtamatute elude” (Fleming, 1999). Sellest tulenevalt saab mõisteid nagu vananemine, sotsiaalne sugu ja puue tõlgendada ja mõista läbi mõtestamise, mida tähendab keha vanana.

ÕPITULEMUSED

Selles moodulis saavad osalejad teada:

- meeste vaimse tervise tunnused töökeskkonnas,
- sooliste identiteetide olulisuse kadumise mõju meeste psühholoogilisele heaolule,
- põhjused, miks mehed on nii tundlikud elu kolmandas ja neljandas etapis.

MATERJALID:

- Interaktiivne e-õppematerjal (raamat 2)
- Tegevus aruteluforumis
- Soovitatud artiklid lugemiseks:
  - Canetto, S. S. (2017). Suicide: why are older men so vulnerable? *Men and Masculinities*, 20(1), 49–70.
  - Gleibs, I. H., Haslam, C., Jones, J. M., Alexander Haslam, S., McNeill, J., & Connolly, H. (2011). No country for old men? The role of a ‘Gentlemen’s Club’ in promoting social engagement and psychological well-being in residential care. *Aging & Mental Health*, 15(4), 456–466.
  - Oliffe, J. L., & Han, C. S. E. (2014). Beyond workers’ compensation: men’s mental health in and out of work. *American Journal of Men’s Health*, 8(1), 45–53.
- Enesehindamise test 2

TEEMA 3/ nädal 3: Maskuliinsuse ja soolise kapitali ümbermääratlemine

ÕPPESISU:

Üha enam näitavad teadusuuringud, et mehelikkust ei ole lihtne määratleda, sest soopõhised tavad muutuvad nii ajalooliste kui ka sotsiaalsete, poliitiliste ja majanduslike struktuuride mõju tõttu. Lisaks põhineb hegemooniline maskuliinsus sageli stereotüüpidel ja struktuuridel, mis mõjutavad seda, kuidas mehed käituvad ja kuidas nad mõtlevad, ning mida nad omistavad „inimeseks olemise” tähendusele. Selles peatükis õpime tundma mõningaid stereotüüpe meeste kohta ja leiame, et mehelikkus muutub tänapäeval kaasavamaks, võrdsust pooldavamaks, mittetraditsiooniliseks ja aktiivsemaks.

ÕPITULEMUSED

Selles moodulis saavad osalejad teada:

- maskuliinsuse sotsiaalse konstruktsiooni tunnused
- mõiste „sotsiaalne kapital” tähendus
- stereotüübid, mis mõjutavad meeste mõtlemist ja käitumist

MATERJALID:

- Interaktiivne e-õppematerjal (raamat 3)
- Tegevus aruteluforumis
- Soovitatud artiklid lugemiseks:
  - o Golding, B., & Foley, A. (2017). Mehed ja poisid: oskuste jagamine üle generatsioonide. *Põlvkondadevaheliste suhete tööleht*, 15 (1), 52–63.
  - o Huppatz, K., & Goodwin, S. (2013). Maskuliinsed töökohad, feministlikud töökohad ja meeste „soolise kapitali” kogemused: tööalase segregatsiooni mõistmine Austraalias. *Sotsioloogia päevik*, 49 (2–3), 291–308.
  - o Mackenzie, C. S., Roger, K., Robertson, S., Oliffe, J. L., Nurmi, M. A., & Urquhart, J. (2017). Counter ja Complicit Masculine Discourse Among Men 's Shed Members. *American Journal of Men 's Health*, 11 (4), 1224–1236.
- Enesehindamise test 3

TEEMA 4/ nädal 4: Kogukonnapõhine õpe, tegevus ja ruumid

ÕPPESISU:

Selles peatükis õpite tundma kogukonnahariduse ja informaalset õpetähtsust. Kuigi teadlased keskenduvad sageli pigem formaalsele kui informaalsetele õpetele, saab õpikeskkond informaalset õppimise võimalustega pakkuda olulist informatsiooni ning sellisel juhul on osalejad ka kaasatud kogukonna tegevustesse.

ÕPITULEMUSED

Selles moodulis saavad osalejad teada järgmist:

- kogukonnaõppe tähtsus,
- mitteformaalse hariduse ja informaalset õpet roll
- stereotüübid, mis mõjutavad meeste mõtlemist ja käitumist,
- võimalused vanemate meeste kaasamiseks kogukonnaprogrammidesse,
- seos kognitiivsete võimete ja vananemise vahel.

MATERJALID:

- Interaktiivne e-õppematerjal (raamat 4)
- Tegevus aruteluforumis
- Soovitatud artiklid lugemiseks:
  - Canetto, S. S. (2017). Suicide: why are older men so vulnerable? *Men and Masculinities*, 20(1), 49–70.
  - Gleibs, I. H., Haslam, C., Jones, J. M., Alexander Haslam, S., McNeill, J., & Connolly, H. (2011). No country for old men? The role of a ‘Gentlemen’s Club’ in promoting social engagement and psychological well-being in residential care. *Aging & Mental Health*, 15(4), 456–466.
  - Oliffe, J. L., & Han, C. S. E. (2014). Beyond workers’ compensation: men’s mental health in and out of work. *American Journal of Men’s Health*, 8(1), 45–53.
- Enesehindamise test 4

6. HINDAMIS - JA PARANDAMISMEETMED

Hariduses mõistetakse hindamise all uurimismeetodite süstemaatilist kasutamist, et anda hinnang õppeprotsessi erinevatele segmentidele ja aspektidele. Soovitame online-õppe kursuse pakkujatel kasutada tagasisidetsamist süsteemselt, sest usume, et see on oluline programmi kvaliteedi saavutamiseks. Hindamise raamistikuna soovitame kasutada Kirkpatricki mudelit (1994), mida kasutatakse laialdaselt ka veebipõhiste õppeprogrammide hindamiseks ning mis koosneb neljast hindamise tasandist/etapist: reaktsioon, õppimine, käitumine ja tulemused.

1. tase: Reageerimine. Sellel tasandil tuvastame osalejate hoiakud ja arvamused õppe kohta, milles nad osalevad. Meid huvitab, kuidas nad ainekava ja selle tuletistega rahul on. Seda infot saab koguda pärast iga mooduli läbimist, kas rääkides sellel teemal foorumis, algatades diskussioon kursuse lõpus töötoas või tehes küsitluse moodulis sees.

Tase 2: Õppimine. Õppimise tasandil mõõdame seda, mida osalejad omandasid (õppisid) õppeprotsessis (teadmiste, pädevuste, oskuste seisukohast). See on traditsiooniliselt haridusorganisatsioonide hindamisvaldkond. Internetipõhises õppekursuses on seda hindamise taset lihtne rakendada viktoriinide ja muude vahendite abiga, mis on saadaval ka projektis väljatöötatud õpikeskkonnas.

3. tase: Käitumine. Sel tasandil hinnates tahame teada saada, millised on õppimise tulemusel osalejates toimunud muutused. Oleme huvitatud sellest, kas osalejad on parandanud või omandanud uusi oskusi ja pädevusi, kas nad toimivad tõhusamalt ja paremini. Testide formaalsed hinded ei ole selle etapi hindamisel asjakohased. „Vanad semud” online-õppekursusel soovitame, et käitumise hindamine viiakse läbi erinevate simulatsioonide, praktiliste ülesannete või juhtumiuuringutega, mida suunatakse osalejaid tegema.

4. tase: Tulemused. Neljal tasemel hinnatakse õppimismõju laiemat, nt mõju organisatsioonile või kohalikule kogukonnale. Sellel tasemel on eesmärk teha kindlaks, millised tulemused või eelised kohalikus kogukonnas on kõige tihedamalt seotud koolitusega. Tuleb luua tõhus viis selliste tulemuste mõõtmiseks pikas perspektiivis. Kuna see on hindamisele kõige nõudlikum osa, rakendatakse seda üsna harva.

7. VIITED

Eurostat (2017). Adult participation in learning by gender (%), available at:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&lang>

Fleming, A. A. (1999). Older men in contemporary discourses on ageing: Absent bodies and invisible lives. *Nursing Inquiry*, 6(1), 3–8.

Golding, B. Mark, R., & Foley, A. (Eds.) (2014). *Men learning through life*. Leicester: NIACE.

Kirkpatrick, D. L. (1994). *Evaluating training programs: The four levels*. San Francisco: Berrett-Koehler.

Jelenc Krašovec, S., & Radovan, M. (Eds.) (2014). *Older men learning in the community: European snapshots*. Ljubljana, Slovenia: Ljubljana University Press, Faculty of Arts.

McGivney, V. (1999). *Informal learning in the community. A trigger for change and development*. Leicester: NIACE.